

SÖZLESMELER (Ders 4)

SÖZLEŞMELERİN İFASI

İfa Edilmesi Gereken Sözleşmeler:

- Bir sözleşmeye taraf olanlar kendi vaatlerini
  - ifa etmekle veya
  - ifa etmeyi teklif etmekle yükümlüdür.

İfanın teklifi:

- Teklif koşula bağlı yapılmamalıdır.
  - Uygun zaman ve yerde yapılmalı ve teklifte bulunulana, teklifte bulunanın ifayı uygun bir şekilde ve eksiksiz olarak yerine getirmeye hazır olduğunu saptamasına olanak verecek makul fırsatın verilebileceği şekilde yapılmalıdır.
  - Teklifin bir şeyin teslimi olması halinde, teklifte bulunulana teslim edilecek şeyin, teklif edenin sözleşme uyarınca teslim etmesi gerekli şey olup olmadığını görmesi için fırsat verilmelidir.
- Müşterek vaatte bulunulan kişilerden birine yapılan teklif, tümüne yapılmış gibi sonuç doğurur.
  - Sözleşmeler, aksine bir niyet belirtilmedikçe, vaad edenin varisleri bakımından da bağlayıcıdır.
  - Vaatte bulunan, vaadini ifa etmeyi reddederse veya kendisini ifa etmekten aciz hale getirirse, vaatte bulunulan kişi sözleşmeyi devam ettirme iradesini ortaya koymadıkça sözleşmeyi sona erdirebilir.

Sözleşmeleri Kimin İfa Edeceği:

- Sözleşmede vaadin bizzat vaat eden tarafından ifa edileceği açıkça belirtilmemişse veya sözleşmenin doğası gereği bu gibi bir durum gerekli değilse, vaat eden, vaadin ifası için temsilcisini veya ehil bir kişiyi görevlendirebilir.
- Vaatte bulunulan sözleşmenin üçüncü bir kişi tarafından ifasını kabul ederse daha sonra vaatte bulunan tarafından bizzat yapılmasını zorlayamaz.
- Müşterek vaatlerde, sözleşmede aksine bir niyet belirtilmedikçe, vaat edenler vaadi müştereken yerine getirmelidirler. Ancak vaatte bulunulan, bu gibi müşterek vaatte bulunanlardan herhangi birinin vaadi bütünüyle ifa etmeye mecbur edebilir. Vaatte bulunanlardan herhangi biri de, diğer vaatte bulunanları, vaadin ifasına kendisiyle eşit katkıda bulunmaya mecbur edebilir. Vaatte bulunanlar ayrıca, vaadin ifasında meydana gelen gecikmeden doğan zararı da eşit oranda üstlenirler.
- Vaatte bulunanın, müşterek vaatte bulunanlardan birini sorumluluktan serbest bırakması, diğer vaatte bulunanları da sorumluluktan kurtarmadığı gibi, serbest bırakılanın diğer vaatte bulunanlara karşı sorumluluğunu da ortadan kaldırmaz.
- Vaatte bulunanların, müşterek vaatlerdeki katkısına ilişkin düzenlemeler, asıl borçlular ile kefiller arasındaki ilişkiye uygulanmaz.

İfa Zamanı ve Yeri:

- Bir sözleşmede
  - o vaadin ne zaman ifa edileceği belirtilmediğinde ve
  - o ifa için vaatte bulunulmanın talepte bulunması şartı aranmadığında taahhüdün makul bir süre içerisinde yerine getirilmesi gerekir.
- Bir sözleşmede
  - o vaadin belirli bir günde ifa edileceği belirtildiğinde ve
  - o ifa için vaatte bulunulmanın talepte bulunması şartı aranmadığında taahhüdün belirlenen günün iş saatleri içerisinde yerine getirilmesi gerekir.
- Bir sözleşmede, vaatte bulunun, vaatte bulunulmanın talebi olmaksızın vaadi ifayı yüklenmemesi halinde, vaatte bulunulan kişinin istemde bulunma yükümlülüğü vardır.
- Bir sözleşmede, vaadin ifası için yer saptanmamışsa, vaatte bulunan, vaatte bulunulandan vaadin ifası için makul bir yer tayin etmesini istemekle yükümlüdür.
- Herhangi bir vaat, vaatte bulunulan tarafında uygun görülen bir biçimde ve zamanda ifa edilebilir.

Karşılıklı Vaatlerin İfası:

- Karşılıklı vaatlerin eş zamanlı olarak yerine getirilmesinin öngörüldüğü sözleşmelerde, vaatte bulunulan kendi vaadini ifaya istekli ve hazır olmadıkça diğer tarafın vaadini ifası gerekmez.
- Karşılıklı vaatlerin hangi sıra ile ifa edileceği öngörülmüşse vaatler o sıraya göre ifa edilir. Öngörülmemişse, işlemin niteliğinin gerektirdiği sıraya göre ifa edilir.
- Karşılıklı vaatler içeren bir sözleşmede, taraflardan biri diğerinin vaadini ifasını engellerse, vaadinin ifası engellenen taraf sözleşmeyi feshedebilir ve uğramış olduğu zarar ziyarı talep edebilir.
- Bir sözleşmede karşılıklı vaatlerden biri diğeri ifa edilmeden ifa edilmezse veya ifası talep edilemezse, önce ifa edilmesi gereken vaadi vaat eden vaadini ifayı ihmal ederse, diğer taraftan karşılıklı vaadini ifa etmesini talep edemez ve bu gibi bir halde, karşı tarafın uğradığı zarar ziyarı da tazminle yükümlüdür.
- Sözleşmede ifa zammının esaslı bir unsuru olduğu belirtilmedikçe, ifanın gecikmesi sözleşmeyi gereksiz kılınabilen bir sözleşme haline getirmez ancak gecikmeden mağdur olan taraf zarar ziyarınının tazminini talep edebilir.
- Bir sözleşme önce yasal olan bazı şeylerin yapılmasını ve daha sonra da yasa dışı bazı şeylerin yapılmasını öngörüyorsa, yasal şeylerin yapılmasına ilişkin kısım geçerli bir sözleşmedir ancak geriye kalan kısım geçersiz bir anlaşmadır.

Ödemelerin Mahsubu:

- Bir kişiye birden fazla borcu olan borçlu, yapacağı ödemenin hangi borca mahsup edilmek üzere yapıldığını belirtirse, ödeme bu borca mahsup edilir.
- Borçlunun, ödemenin hangi borca mahsup edileceği belirtilmemişse ve ödemden de anlaşılmıyorsa, alacaklı, kendi takdirine göre, zaman aşımına girmiş olan alacakları dahil, vadesi gelmiş ve ödenmesi muaccel olmuş yasal borçlardan herhangi birine mahsup edebilir.
- Taraflardan hiçbiri bu yönde bir paylaştırma yapmazsa, ödeme, borçların tarih sırasına göre, eğer tarihleri de aynı ise, borçlar arasında orantılı olarak yapılır.

İfası Gerekli Olmayan Sözleşmeler:

- Taraflar, mevcut bir sözleşme yerine yeni bir sözleşme yapmak veya sözleşmeyi feshetmek veya değiştirmek için anlaşılırsa, ilk sözleşmenin ifası gerekmez.
- Vaatte bulunulan, kendisine bulunulan vaadin ifasını tamamen veya kısmen bağışlayabilir veya ifa süresini uzatabilir veya vaadin ifası yerine başka bir ifa şekli kabul edebilir.
- Geçersiz kılınabilen bir sözleşme, sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olan bir kişi tarafından feshedildiğinde, diğer tarafın vaadini ifa etmesi gerekmez. Sözleşmeyi fesheden taraf, karşı taraftan sözleşme uyarınca elde ettiği yararları, mümkün olduğu ölçüde iade etmekle yükümlüdür.
- Bir anlaşmanın geçersiz olduğu meydana çıktığında veya sözleşme geçersiz olunca, böyle bir anlaşma veya sözleşme uyarınca bir yarar elde etmiş olan taraf, elde ettiği yararları iade etmekle veya karşı tarafı bu oranda tazmin etmekle yükümlüdür.
- Geçersiz kılınabilen bir sözleşmenin feshinin iletilmesi, teklifin iletildiği yöntemin aynisi ile ve aynı kurala bağlı olarak iletilebilir.
- Vaatte bulunulan, vaatte bulunana, vaadin ifası için makul kolaylıklar veya olanaklar sağlamayı ihmal eder veya reddederse, vaatte bulunan vaadini yerine getirmemekten sorumlu tutulamaz.